

Γεωργία με κουρά δένδρων

Ένας παραγωγικός τρόπος κλάδεσης

www.agforward.eu

Γιατί να κουριστούν τα δένδρα

Το «κούρισμα» ή η κουρά των δένδρων βελτιστοποιεί την παραγωγή ανανεώσιμης βιομάζας και διευκολύνει την τοπική παραγωγή καυσόξυλων, ξυλοτεμαχιδίων (RCW), ξυλείας και ζωοτροφών. Η συγκομιδή πραγματοποιείται εδώ και δεκαετίες, η οποία εξαρτάται από την συχνότητα κοπής και την χρήση. Πολλά είδη δένδρων μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή διαφόρων προϊόντων. Τα δένδρα που κουρίζονται έχουν αυξημένη διάρκεια ζωής. Καθώς η ανάπτυξή τους είναι περιορισμένη, αντέχουν καλύτερα στον άνεμο και την ξηρασία και αυτό μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα θετικό σε συνθήκες της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Τα παλιά κουρισμένα δένδρα χρησιμοποιούν τη διαμερισματοποίηση προκειμένου τα ζωντανά κύτταρα να προστατευτούν από ασθένειες και από τα νεκρά κύτταρα στη μέση του κορμού. Επίσης οι κορμοί των δένδρων, ακόμη και οι ρίζες, είναι ενδιαφέροντα μεγάλης βιοποικιλότητας χλωρίδας και πανίδας.

Στα πρόβατα αρέσει να τρώνε φύλλα φράξου.

Φωτο. : P. Van Lerberghe

Καυσόξυλα από κλαδεμένους φράξους. Ανάφ. : D. Mansion

Πού και πώς κουρίζονται τα δένδρα

Η κουρά των δένδρων είναι μια παραδοσιακή και ευρέως διαδεδομένη πρακτική που συναντάται σε ολόκληρο τον κόσμο. Η τεχνική περιλαμβάνει τη μείωση του ύψους του δένδρου χωρίς τη μείωση του κορμού του. Η κουρά μπορεί να γίνει κάθε 6 έως 15 χρόνια, ανάλογα με την ανάπτυξη του δένδρου.

Η κουρά γίνεται καλύτερα με αλυσοπρίονο, όταν δεν υπάρχει αύξηση και μόλις το δένδρο φτάσει στο επιθυμητό ύψος. Συχνά γίνεται το χειμώνα. Ωστόσο, μπορεί να πραγματοποιηθεί το καλοκαίρι, προκειμένου να διατεθεί φρέσκια τροφή στα βοοειδή, όταν υπάρχει ξηρασία και έλλειψη χορταριού. Τα κουρισμένα δένδρα έχουν μεγαλύτερη περίοδο βλάστησης και για τρία χρόνια μετά την κοπή μπορούν να παράγουν νεαρά φύλλα μέχρι και το τέλος της αυξητικής περιόδου, τα οποία είναι πλουσιότερα σε άζωτο και πιο βρώσιμα από εκείνα που προέρχονται από μη κουρισμένα δένδρα. Τα συγκομισθέντα φύλλα μπορούν να ξηραθούν για να παρέχουν ζωοτροφή όλο το χειμώνα. Τα μεγαλύτερα κλαδιά μπορούν να διαμορφωθούν σε πασσάλους και τα μικρότερα να θρυμματιστούν και να γίνουν ξυλοτεμαχίδια (RCW) ή πριονίδια για να χρησιμοποιηθούν ως αχυρόστρωμα στη κτηνοτροφία.

Τα ξυλοτεμαχίδια παράγονται από την σύνθλιψη των κλαδιών της κουράς. Ρεφ.: D. Mansio

Πλεονεκτήματα

Τα δένδρα που δεν έχουν κουριστεί μπορούν να συγκομιστούν μόνο μία φορά, μετά από δεκαετίες ανάπτυξης. Αντίθετα, τα δένδρα που κουρίζονται μπορούν να κλαδεύονται τακτικά για παρατεταμένο χρονικό διάστημα, με αποτέλεσμα να παράγουν μια σειρά εμπορεύσιμων προϊόντων. Αυτό αυξάνει την ανθεκτικότητα και τη σταθερότητα του συστήματος. Τα ογκώδη δένδρα μπορούν να κουρίζονται αντί να κόβονται ή και να απομακρύνονται. Αυτή η ίδια τεχνική παρέχει την ευκαιρία να διατηρηθεί ένας μεγάλος αριθμός δένδρων βελτιστοποιώντας το χώρο, όπως συμβαίνει με τους φυτοφράχτες που δημιουργούνται από μικρά κουρισμένα δένδρα. Αυτό το αγροδοασικό σύστημα ελαχιστοποιεί τον ανταγωνισμό του φωτός από το δένδρο και μπορεί να μεταβάλει την εποχιακή κατανομή της ανάπτυξης των φύλλων.

Ένας μεγάλης ηλικίας φράξος μπορεί να παράγει έως και 4 κ.μ. κορμοτεμαχίων *Φωτο.: P. Van Lerberghe*

Juliette COLIN¹, Philippe VAN LERBERGHE², Fabien BALAGUER¹

fabien.balaguer@agroforesterie.fr

¹French Agroforestry Association (AFAF)

²Institute for Forestry Development (IDF)

www.agforward.eu

Νοέμβριος 2017

Το παρόν φυλλάδιο εκπονήθηκε στο πλαίσιο του έργου AGFORWARD. Ενώ ο συντάκτης έχει επεξεργαστεί τις καλύτερες διαθέσιμες πληροφορίες, ούτε ο συντάκτης ούτε η ΕΕ είναι σε κάθε περίπτωση υπεύθυνη για τυχόν απώλεια, ζημία ή τραυματισμό που μπορεί να προκληθεί άμεσα ή έμμεσα σε σχέση με την έκθεση.

Μεγάλα σε ηλικία, κουρισμένα και ταχυαυξή δένδρα, όπως είναι οι ιτιές ή οι φράξοι, μπορούν να παράγουν μέχρι και 90 χλγ. χλωρής βιομάζας κατά τη διάρκεια του έτους μετά το κλάδεμα. Η παραγωγή βιομάζας από κλαδιά είναι συχνά πολύ μεγαλύτερη από την παραγωγή βιομάζας από τον κορμό (5 έως 20 φορές υψηλότερη). Μια έρευνα έδειξε, ότι κατά τη διάρκεια ενός κύκλου παραγωγής 100 ετών, οι φράξοι που κουρίζονται μπορούν να παράγουν μεταξύ 1300 και 1700 χλγ. ξηρής βιομάζας (από κορμό και κλαδιά). Η παραγωγή βιομάζας από κουρά εξαρτάται από το είδος των δένδρων και την προσαρμοστικότητα τους στο περιβάλλον, την υγεία τους και τη μέθοδο διατήρησής τους. Οι απαιτήσεις σε εργασία μπορεί να είναι αρκετά περιορισμένες.

Με βάση τη ζήτηση της αγοράς για ξυλοτεμαχίδια RCW (50 € περίπου ανά κυβικό μέτρο το 2017 σε ορισμένες περιφέρειες της Γαλλίας), η κουρά μπορεί να είναι επικερδής, αν και αυτό εξαρτάται από τη θέση των δένδρων που κλαδεύονται, τη διαθεσιμότητα υλοτόμων και το εργατικό δυναμικό. Είναι επίσης σημαντικό να αναγνωριστεί η αξία τους όσον αφορά τη βιοποικιλότητα και τις πολιτισμικές υπηρεσίες οικοσυστημάτων.

Έχουν διεξαχθεί μελέτες σχετικά με τα ροκανίδια που χρησιμοποιούνται ως αχυρόστρωμα για βοοειδή. Τα πρώτα αποτελέσματα είναι πολύ θετικά και δείχνουν ότι τα ροκανίδια μπορούν να μειώσουν τα επίπεδα ασθενειών τον χειμώνα. Είναι σταθερά και πολύ απορροφητικά (1 κ.μ. απορροφά 350 λίτρα ούρα περίπου) και η χρήση τους μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των περιπτώσεων μαστίτιδας και μυοσκελετικών προβλημάτων. Δεν αναφέρθηκε καμία περίπτωση εντερικής απόφραξης ή αναπνευστικών επιπλοκών. Οι κάτοχοι ροκανιδιών μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν για να αντικαταστήσουν τα αχυροστρώματα, σε περιοχές που η παραγωγή άχυρου είναι περιορισμένη. Τα χρησιμοποιούμενα ροκανίδια ως αχυρόστρωμα προσφέρουν ένα πολύ καλό λίπασμα παρόμοιο με το χούμο.

Επιπλέον πληροφορίες

Mansion D (2015). Les trognes: L'arbre paysan aux milles usages (Editions OUEST-FRANCE).

Serre B (2012). Litière en plaquettes de bois La litière. Chambre d'Agriculture du Cantal.